

Briselē, 2025. gada 1. oktobrī
(OR. en)

13342/25

**Starpiestāžu lieta:
2025/0241 (COD)**

**AGRI 452
AGRIFIN 105
FIN 1124
CADREFIN 234
CODEC 1378
ENV 905
FORETS 78**

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Kopējās lauksaimniecības politikas priekšlikumi laikposmam pēc 2027. gada: zaļā arhitektūra

---

Šīs piezīmes pielikumā ir iekļauta prezidentvalsts informatīva piezīme un orientējoši jautājumi Padomes sanāksmei 27. un 28. oktobrī.

Kopējā lauksaimniecības politika laikposmā pēc 2027. gada – zaļā arhitektūra

Komisija 2025. gada 16. jūlijā nāca klajā ar priekšlikumu par kopējo lauksaimniecības politiku pēc 2027. gada. Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomes sanāksmē, kas notika 2025. gada 22. un 23. septembrī, prezidentvalsts informēja delegācijas, ka tā nākamajās Padomes sanāksmēs rīkos tematiskas diskusijas par dažādiem priekšlikuma aspektiem. Pirmās diskusijas, kas notiks Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomes sanāksmē 2025. gada 27. un 28. oktobrī, būs par zaļo arhitektūru. Šis jautājums jau ticis apspriests ekspertu līmenī un Īpašajā lauksaimniecības komitejā.

Ar Komisijas priekšlikumu zaļajā arhitektūrā tiek ieviestas vairākas strukturālas izmaiņas. Pirmkārt, divu pīlāru struktūras atcelšana nozīmētu, ka zaļiem pasākumiem visā kopējā lauksaimniecības politikā tiktu piemērots tikai viens noteikumu kopums. Otrkārt, Komisija ievieš atbildīgas lauku saimniecību pārzināšanas sistēmu, lai aizstātu nosacījumu sistēmu. Treškārt, tiek ieviests jauns atbalsta instruments pārejai uz noturīgākām ražošanas sistēmām. Ceturkārt, lai gan katrā dalībvalstī ir nodalīta minimālā summa kopējās lauksaimniecības politikas īstenošanai, dalībvalstis varētu izvēlēties atvēlēt lauksaimniecībai daļu no līdzekļiem, kas nav iezīmēti to valsts un reģionu partnerības plānos, tostarp no zaļajiem pasākumiem paredzētajiem līdzekļiem. Visbeidzot, nodalīšana zaļajiem mērķiem pašreizējā kopējā lauksaimniecības politikā ir atcelta. Tomēr Komisija ierosina ieviest budžeta izsekošanas mehānismu attiecībā uz valsts un reģionu partnerības plānu ieguldījumu ES klimata un vides mērķu sasniegšanā, nosakot mērķi 43 % apmērā, un iespēju pieprasīt minimālo piešķirumu dalībvalsts valsts un reģionu partnerības plānā, pamatojoties uz Komisijas novērtējumu par dalībvalsts progresu ES klimata un dabas mērķrādītāju sasniegšanā.

Lauksaimniecības zaļā pārkārtošanās joprojām ir būtiska, lai sasniegtu ES mērķus klimata un vides jomā. Tajā pašā laikā klimata pārmaiņas arvien vairāk ietekmē lauksaimniekus un pārtikas nodrošinājumu, izceļot nepieciešamību pielāgoties. Prezidentvalsts ierosina Padomes novērtējumā par zaļo arhitektūru ņemt vērā to, cik lielā mērā priekšlikums 1) vienkāršo zaļos noteikumus lauksaimniekiem un pārvaldes iestādēm, 2) padara zaļās pārkārtošanās īstenošanu pievilcīgāku lauksaimniekiem un 3) nodrošina vienlīdzīgus konkurences apstākļus gan lauksaimniekiem, gan dalībvalstīm. Šajā nolūkā šajā piezīmē ir ietverts zaļās arhitektūras galveno elementu apraksts un divi orientējoši jautājumi, lai virzītu ministru uzstāšanos Padomes sanāksmē.

Pārvaldība

Komisija ierosina sniegt valstīm adresētus ieteikumus, sniedzot norādījumus katrai dalībvalstij par lauksaimniecības nodaļu tās valsts un reģionu partnerības plānā. Ieteikumu mērķi būtu tostarp šādi: pilnveidot klimatrīcību, ekosistēmas pakalpojumu sniegšanu, aprites risinājumus, biodaudzveidības un dabas resursu saglabāšanu, ilgtspējīgu lauksaimniecību un uzlabot dzīvnieku labturību.

Izstrādājot savus valsts un reģionu partnerības plānus, dalībvalstīm būtu pienākums pienācīgi pamatot un izklāstīt elementus, kas efektīvi risina visas tās problēmas, kuras Komisija konstatējusi savos ieteikumos, vai ievērojamu to daļu. Ja Komisija konstatētu, ka plāns atbilst noteiktajiem kritērijiem, tā ierosinātu Padomes īstenošanas lēmumu. Dalībvalstu izdevumu atlīdzināšanas pamatā būtu iepriekš noteiktu investīciju starpposma rādītāju un mērķrādītāju izpilde, savukārt platībatkarīgo un dzīvniekatkarīgo intervenču gadījumā tā būtu balstīta uz sasniegtajiem iznākumiem.

Atbildīga lauku saimniecību pārzināšana

Komisija ierosina jaunu atbildīgas lauku saimniecību pārzināšanas koncepciju, kas aizstātu nosacījumu sistēmu. Lai gan sociālie nosacījumi un prasība lauksaimniekiem ievērot spēkā esošos ES tiesību aktus (tiesību aktos noteiktās pārvaldības prasības (TANPP)) tiktu saglabāta, dalībvalstīs tiktu lūgtas valsts un reģionu partnerības plānā iekļaut aprakstu par vairākām aizsardzības praksēm, kas lauksaimniekiem jāīsteno, lai saņemtu visu atbalsta summu vairākās intervencēs. Tas aizstāj laba lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa (LLVS) koncepciju. Atbalsts, kas pakļauts atbildīgas lauku saimniecību pārzināšanas sistēmai, tiktu uzskatīts par atbilstošu principam “nenodarīt būtisku kaitējumu”.

Dalībvalstīm ir jānosaka aizsardzības prakse, ar ko sasniedz šādus mērķus: a) ar oglekli bagātu augšņu, ainavas iezīmju un ilggadīgo zālāju aizsardzība lauksaimniecības platībā; b) augsnes aizsardzība pret eroziju, augsnes potenciāla saglabāšana, augsnes organiskās vielas saglabāšana, arī izmantojot augmaiņu vai kultūraugu dažādošanu, kā arī aizsardzība pret rugāju dedzināšanu aramzemē; c) un ūdensteču un pazemes ūdeņu aizsardzība pret piesārņojumu un noteci.

Pašlaik LLVS galvenokārt nosaka ES līmenī. Tāpēc ar priekšlikumu tiktu ieviesta lielāka elastība dalībvalstīm izstrādāt aizsardzības praksi, kas pielāgota valsts apstākļiem, ar nosacījumu, ka Komisija valsts un reģionu partnerības plānus apstiprina. Dalībvalstis, ievērojot konkrētus nosacījumus, var noteikt īpašus izņēmumus un atkāpes no aizsardzības prakses. Lauksaimniecības, kas ir sertificētas kā bioloģiskas, tiktu uzskatītas par tādām, kas atbilst vairākiem aizsardzības prakses mērķiem. Mazās saimniecības arī būtu atbrīvotas no atbildīgas lauku saimniecību pārzināšanas.

Pastāv arī jauna ekvivalences iespēja: tā dod iespēju tiem lauksaimniekiem, kuri piedalās atbalsta shēmā ar stingrākām prasībām nekā kāda konkrēta aizsardzības prakse, tikt uzskatītiem par atbilstošiem šai aizsardzības praksei. Visbeidzot, lauksaimnieki varētu saņemt atbalstu aizsardzības prakses īstenošanai un uzturēšanai, ja dalībvalstis piedāvātu brīvprātīgas zaļā atbalsta shēmas, kas ietver šādu praksi. Komisija šīs pārmaiņas pamato ar pāreju no prasībām uz stimuliem.

Vides un klimata prioritārās jomas

Dalībvalstīm būtu jāsniedz lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem atbalsts vismaz katrā no šādām vides un klimata prioritārajām jomām: a) pielāgošanās klimata pārmaiņām un ūdensresursu noturība; b) klimata pārmaiņu mīkstināšana, kas ietver oglekļa piesaistīšanu un atjaunīgās enerģijas, arī biogāzes, ražošanu saimniecībā; c) augsnes veselība; d) biodaudzveidības saglabāšana, piemēram, dzīvotņu vai sugu saglabāšana, ainavas iezīmju saglabāšana, pesticīdu lietojuma samazināšana; e) bioloģiskās lauksaimniecības attīstība un f) dzīvnieku veselība un labturība.

Atbalsts šīm prioritārajām jomām var izpausties kā maksājumi par traucēkļiem, kas izriet no noteiktām obligātām prasībām, agrovīdes un klimata darbībām, vai kā atbalsts lauksaimnieku un meža tiesisko valdītāju investīcijām. Dalībvalstīm, kurās ir platības, ko ietekmē nitrātu pārpalikuma izraisīts ūdens piesārņojums, būtu arī jāsniedz lauksaimniekiem atbalsts lopkopības sistēmu ekstensifikācijai vai darbības dažādošanai, kuras rezultātā pievēršas citām lauksaimnieciskām darbībām.

Maksājumi par traucēkļiem, kas izriet no noteiktām obligātajām prasībām

Komisija ierosina saglabāt iespēju piešķirt atbalstu lauksaimnieciskajai ražošanai teritorijās, kuras skar Dzīvotņu direktīvas, Putnu direktīvas un Ūdens pamatdirektīvas īstenošana. Grozot pašreizējos noteikumus, šādu atbalstu būtu tiesīgi saņemt tikai lauksaimnieki, meža tiesiskie valdītāji un to apvienības.

Agrovides un klimata darbības

Dalībvalstīm būtu jānodrošina stimuli šādām klimatam, videi, dzīvnieku veselībai un labturībai un ilgtspējīgai mežsaimniecībai labvēlīgām darbībām. Šīs darbības lauksaimniekiem būtu brīvprātīgas, un tās varētu ilgt gadu vai būt daudzgadu darbības.

Turklāt Komisija ierosina ieviest jauna veida vienreizēju atbalstu pārejai uz noturīgāku lauksaimniecību. Lai saņemtu finansējumu (līdz 200 000 EUR) pārejai uz noturīgākām ražošanas sistēmām, kas ietver pāreju uz bioloģisko lauksaimniecību un lopkopības sistēmu ekstensifikāciju, lauksaimnieki izstrādātu pārejas rīcības plānu, ko apstiprinātu vadošā iestāde. Dalībvalstis izmaksātu atbalstu pa daļām pārejas rīcības plāna īstenošanas laikposmā, un pēdējais maksājums būtu atkarīgs no plāna izpildes.

Ja valsts tiesību aktos ir noteiktas prasības, kas pārsniedz atbilstošās obligātās minimālās prasības, kuras noteiktas ES tiesību aktos, dalībvalstis var arī piešķirt atbalstu brīvprātīgām pārvaldības saistībām, ko uzņemas lauksaimnieki un citi saņēmēji, kuri veicina minēto prasību ievērošanu. Šis risinājums varētu mudināt dalībvalstis virzīt uz priekšu vērienīgas valsts iniciatīvas, vienlaikus nodrošinot, ka netiks negatīvi ietekmētas lauksaimnieku iespējas tā ES atbalsta ziņā, ko viņi varētu saņemt. Šis jaunais elements ir iekļauts arī 2025. gada maijā iesniegtajā Komisijas *Omnibus* priekšlikumā par kopējās lauksaimniecības politikas vienkāršošanu.

Investīciju atbalsts

Dalībvalstīm būtu jāpiešķir atbalsts lauksaimnieku un meža tiesisko valdītāju investīcijām, kas sniedz pienācīgu vispārēju ieguldījumu lauksaimniecības, pārtikas sistēmu, mežsaimniecības un lauku apvidu noturībā, it īpaši klimata un ūdensresursu noturībā. Investīcijas, kas veicina zaļo pārkārtošanos, varētu būt gan ienesīgas, gan neienesīgas, un atbalsta likme lauksaimniekiem un meža tiesiskajiem valdītājiem, izņemot gadus jaunus lauksaimniekus, attiecībā uz abiem investīciju veidiem būtu ierobežota līdz 75 %. Ja ES tiesību aktos lauksaimniekiem ir noteiktas jaunas prasības, dalībvalstis var atbalstīt investīcijas, kas palīdz lauksaimniekiem izpildīt minētās prasības. To var darīt ne ilgāk kā trīs gadus pēc tam, kad prasība ir kļuvusi obligāta saimniecībai, vai gadus jaunu lauksaimnieku gadījumā – no darbības uzsākšanas brīža vai līdz saistīto uzņēmējdarbības plānā izklāstīto darbību pabeigšanai.

Finansiālie aspekti un nodalīšana zaļajiem pasākumiem

Attiecībā uz valsts un reģionu partnerības plānu nodalīto summu Komisija ierosina noteikt vismaz 30 % valsts līdzfinansējuma likmi maksājumiem lauksaimniekiem vai meža tiesiskajiem valdītājiem par traucēkļiem, kas izriet no noteiktām obligātajām prasībām, agrovides un klimata darbībām, un atbalstam lauksaimnieku un meža tiesisko valdītāju investīcijām. Attiecībā uz nenodalīto summu minimālā valsts ieguldījuma likme ir vismaz 15 % mazāk attīstītiem reģioniem, 40 % pārejas reģioniem un 60 % attīstītiem reģioniem. Pašreizējā divu pīlāru sistēmā valsts līdzfinansējuma likmes nav ekoshēmām saskaņā ar I pīlāru un valsts līdzfinansējuma likme ir vismaz 20 % zaļajiem pasākumiem saskaņā ar II pīlāru.

Pašreizējā periodā uz katru dalībvalsti attiecas nodalīšana zaļajiem mērķiem 25 % apmērā I pīlārā un 35 % apmērā II pīlārā. Priekšlikumā nav paredzēta atsevišķa nodalīšana zaļajiem mērķiem kopējā lauksaimniecības politikā. Paredzams, ka 43 % no valsts un reģionu partnerības plāna budžeta tiks piešķirti klimata un vides mērķiem. Tomēr Komisija var pieprasīt dalībvalstīm dot mazāku vai lielāku minimālo piešķirumu zaļajiem pasākumiem, ņemot vērā Komisijas novērtējumu par dalībvalstu progresu 2030. gada klimata mērķrādītāju sasniegšanā attiecībā uz lauksaimniecības, transporta un ēku nozari (Kopīgo centienu regula) un Dabas atjaunošanas regulas īstenošanā.

***

Ņemot vērā minēto, prezidentvalsts ierosina šādus jautājumus:

- 1. Kādā mērā ar priekšlikumu tiek sasniegts mērķis padarīt lauksaimniekiem vienkāršāku un pievilcīgāku zaļās pārkārtošanās īstenošanu?*
- 2. Ņemot vērā to, ka Komisijas priekšlikumā kopējā lauksaimniecības politikā nav paredzēta īpaša nodalīšana zaļajiem mērķiem, kā nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus lauksaimniekiem zaļās pārkārtošanās jomā?*